

NIEUWSBRIEF

Werkgroep Avifauna Drenthe

VAN DE VOORZITTER

De zomer is weer voorbij, zelfs de wintertijd is ondertussen weer ingegaan. Maar ondanks de kortere dagen en het typische herfstweer met regen, wind en soms koude dagen is het toch goed toeven buiten. Immers, onze wintergasten arriveren weer. En naar buiten gaan, betekent dan de kans op bijzondere ontdekkingen.

Zo zijn deze week de eerste Pestvogels in onze provincie weer gesignaleerd. Vergeleken met de aangekondigde invasie en de waarnemingen in de rest van Nederland komt Drenthe er slecht vanaf tot nu toe. Maar wie weet... Hoewel ganzen en zwanen het tot nu toe nog lieten afweten, heeft de toenemende kou in het noorden van Europa nu toch echt de trek van deze wintergasten op gang gebracht. Het blijft fascinerend om naar grote groepen ganzen te kijken als ze landen of opstijgen in de foerageergebieden. En uiteraard altijd kans op bijzondere waarnemingen. Zelf vind ik het altijd weer spannend om zo'n grote groep af te speuren op een exemplaar met een halsband. Met de digitale informatie die dat nummer oplevert, besef je dat zo'n groep ganzen bestaat uit een verzameling van individuen.

In december start het onderzoeksproject voor de nieuwe vogelatlas van Nederland. Doel ervan is om de vogelbevolking gedurende het hele jaar rond in kaart te brengen. En dat is nieuw in vergelijking met de vorige atlas. Dat betekent dat er alle kans is voor vogelaars om veel buiten in het veld te kunnen zijn. En wie weet tot wat voor bijzondere momenten dat kan leiden. In deze nieuwsbrief kun je meer lezen over dit project.

Ik wens iedereen een hele fijne winterperiode toe, waarin veel te genieten en te beleven valt in het veld. In elk geval zijn er mogelijkheden genoeg om daarin ook het nuttige en het aangename met elkaar te verenigen.

Sjoerd Boonstra
Voorzitter WAD

In overleg met SOVON hebben we besloten om het verzenden van de papieren nieuwsbrief in 2013 af te bouwen.

Wilt u de nieuwsbrief vanaf de volgende uitgave in het vervolg digitaal ontvangen? Stuur een mailbericht naar info@avifaunadrenthe.nl met uw naam en mailadres.

Jaargang 24 (nr. 3): november 2012

INHOUD

Van de bestuurstafel: Jaarplan 2012	3
Drentse Vogel van het Jaar 2013: Boomleeuwerik ..	3
Vogelatlas onderzoek ook in Drenthe in de startblokken	3
Ganzen- en Zwanentelling seizoen 2012/2013.....	5
Klauwierien in Drenthe	5
Klaapeksters in de winter van 2011/2012	7
Fenologie 2012	11
Donatie 2012	13

Colofon

De WAD-Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe en wordt gratis toegezonden aan alle donateurs van de WAD en aan alle medewerkers van projecten van de WAD en SOVON in Drenthe.

Voor toezending buiten de hierboven vermelde doelgroep kan een verzoek worden gedaan aan het bestuur van de WAD:

Postbus 431, 9400 AK te Assen.

De Nieuwsbrief dient tevens als informatiebulletin voor de districtscoördinator en vertegenwoordigers van de ledenraad van SOVON voor Drenthe. De Stichting WAD fungeert als districtsraad voor de vereniging SOVON. De Nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar.

REDACTIE EN VORMGEVING

Sjoerd Boonstra
Grasbeemd 19
9403 MH Assen
info@avifaunadrenthe.nl

WAD OP HET INTERNET

Op www.avifaunadrenthe.nl kunt u de website van de Werkgroep Avifauna Drenthe vinden. Daar kunt u deze, maar ook alle voorgaande Nieuwsbrieven lezen en eventueel downloaden in PDF-formaat.

INSTUREN KOPIJ

Kopij voor de Nieuwsbrief kan opgestuurd worden naar het redactieadres. Ook is het mogelijk om via de website kopij naar het algemene mailadres van de WAD te sturen:

info@avifaunadrenthe.nl

Onze voorkeur gaat uit naar aanlevering in digitale vorm, liefst via e-mail in Word- of tekstbestand. Grafieken en/of tekeningen bij voorkeur in JPEG- of GIF-formaat en liever niet in BMP. Afbeeldingen kunnen ook in het document worden verwerkt.

JAARPLANNING 2012

November: 1	Sluitingsdatum kopij NB
5	Ledenraad SOVON
14	Werkbijeenkomst
15	SOVON-avond Atlasproject
15	Nieuwsbrief 3
24	Landelijke Dag SOVON
December: 1	Start Atlasproject wintertellingen

Deze nieuwsbrief is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Drenthe en SOVON.

VAN DE BESTUURSTAFEL: JAARPLAN 2013

Op de agenda van de bestuursvergadering in oktober stond de evaluatie van het jaarplan 2012 geagendeerd. Vastgesteld werd dat de ingezette koers bij de bestuursleden positief is ervaren. Besloten is om dit in 2013 op dezelfde wijze een vervolg te geven. Concreet betekent dat voor het nieuwe jaarplan:

1. Het bestuur vergadert 3x per jaar voltallig. Voor deze vergaderingen worden algemene bestuurszaken geagendeerd.
2. Daarnaast organiseert het bestuur 3x per jaar een werkbijeenkomst, waarin – naast de bestuursleden – de redactie van Drentse Vogels en coördinatoren van Drentse projecten worden uitgenodigd.
3. Er zullen 3 nieuwsbrieven worden uitgegeven, t.w. in april, september en november.
4. In het voorjaar zal in samenwerking met VVG Vliegvlug te Meppel een WAD-dag worden georganiseerd. Dit in het kader van binding en verbinding met de vogelaars in onze provincie. In het najaar staat de trektdag op het programma.
5. Door verschillende omstandigheden heeft de nieuwe website vertraging opgelopen. We hopen dat in januari 2013 deze dan toch echt online gaat.

Sjoerd Boonstra
Voorzitter WAD

DRENTSE VOGEL VAN HET JAAR 2013 BOOMLEEUWERIK

In 2013 is de Boomleeuwerik de Drentse vogel van het jaar. We willen dan proberen de verspreiding en aantallen voor Drenthe zo compleet mogelijk in beeld te brengen.

De laatste keer dat dit gebeurde was in de jaren 1998-2000 voor de Broedvogel-atlas. De populatieschatting voor Drenthe voor die jaren kwam uit tussen 390 en 466. In de jaren 1975-80 was dat met ongeveer 40 veel minder. Een forse toename dus. Strengere winters in de

overwinteringsgebieden in Zuid-Europa kunnen de aantallen doen afnemen.

Boomleeuwerik (Foto: Eelke Schoppers)

Deze bodembroeder heeft een voorkeur voor open heidegebieden, open plekken in bossen en (veel minder) extensief gebruikte akkers en braakliggende stukken. In een seizoen heeft een paar 1-2 broedsels. Normaal gesproken zingen de mannetjes - meestal in vlucht - al Het gaat dus pas om volgend broedseizoen (2013), maar er is niets tegen om nu al extra te letten op Boomleeuweriken. Solitaire broedparen kunnen onopvallend zijn. Kom je zo'n "enkel paar" tegen dan is het de moeite waard er volgend jaar opnieuw te kijken. Alvast doorgeven kan natuurlijk ook. Vanaf de tweede helft van februari en tot in mei kunnen paren zich nog vestigen.

Hans Olk, Harold Steendam, Remco Drewes

VOGELATLAS ONDERZOEK OOK IN DRENTHE IN DE STARTBLOKKEN

De regelmatige bezoekers van de SOVON-site en ontvangers van de SOVON nieuwsbrief is het vast niet ontgaan: er komt een nieuwe vogelatlas!

Nog niet zo heel lang geleden verscheen de tweede Atlas van de Nederlandse

broedvogels uitkwam (2002). Maar de Nederlandse broedvogelbevolking is onderhevig aan grote veranderingen. Voor doortrekkers en wintergasten is dat niet anders. Voor die groepen dateert de vorige

atlas van 25 jaar geleden. Tijd voor een actualisatie, waarbij de hulp van tellers weer hard nodig is. De onderzoeksperiode loopt van 1 december 2012 t/m broedseizoen 2015 (3 jaren).

Werkwijze in hoofdlijnen

De basis van het veldwerk vormt het onderzoek in atlasblokken (figuur 1). We vragen tellers om één of meer atlasblokken onder handen te nemen en daarvoor een volledige soortenlijst op te stellen, voor zowel het broedseizoen als de winterperiode (1 december - 28 februari). Een atlasblok dient in één van de drie jaren onderzocht te worden. Wel kunnen waarnemingen uit de andere jaren van het atlasproject worden meegenomen. Net als aanvullende waarnemingen uit andere gegevensbronnen. Per atlasblok vragen we om een aantalschatting in klassen van de zeldzame en schaarse soorten. Wat we extra vragen ten opzichte van de vorige atlas, is om van schaarse en zeldzame soorten ook de exacte locatie van de waarnemingen in te tekenen. Voor meer details over de methode kunt u terecht op www.vogelatlas.nl.

Organisatie in Drenthe

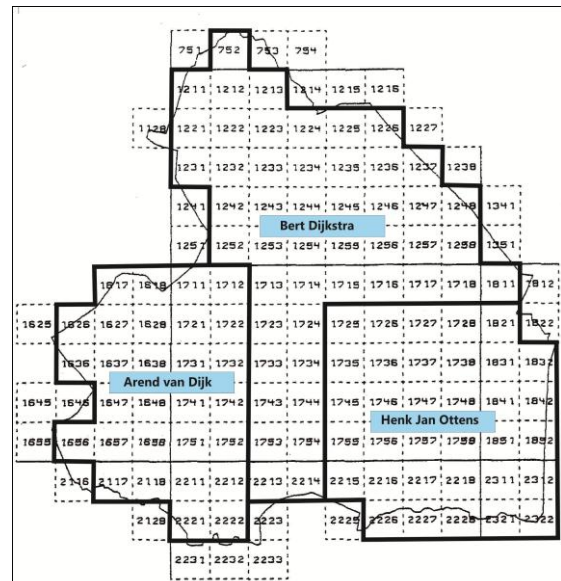
SOVON tracht in iedere provincie 1 of meer districtcoördinatoren in te zetten die vooral een functie hebben in werving en controle van gegevens. In Drenthe wordt het DC-schap gevormd door het trio Bert Dijkstra, Arend van Dijk en Henk-Jan Ottens. Algehele coördinatie is in handen van Bert Dijkstra. Iedere coördinator heeft een deel van Drenthe onder z'n hoede; Bert Noord-Drenthe, Arend Zuidwest en Henk-Jan Zuidoost. Zie figuur 1. Alle telwerk en ook de coördinatie gebeurt geheel op vrijwillige basis!

Vacante atlasblokken

Al vanaf augustus is het claimen van blokken begonnen. Hierbij hadden tellers die in 1998-2000 deelnamen aan de vorige atlas het eerste recht om hun blok van destijds te claimen. Vanaf 1 september zijn alle niet geclaimde blokken vrijgegeven. Tot ons genoegen zijn er inmiddels heel wat blokken geclaimd.

Voor de overige blokken zoeken we nog tellers. Zuidwest-, Noord- en Midden-Drenthe zijn vrijwel vlakdekkend gevuld. In zuid en met name zuidoost (rondom Emmen) zitten opvallend grote witte vlekken.

Voor deze gebieden zijn we naarstig op zoek naar tellers. Blokken zijn te claimen via www.vogelatlas.nl.

Figuur 1. Indeling Coördinatoren Drenthe

Vliegende brigades

Op basis van ervaringen opgedaan tijdens de vorige atlas weten we dat er vermoedelijk diverse blokken niet geclaimd zullen gaan worden. We willen die geteld krijgen met inzet van zogenaamde vliegende brigades. We proberen hiervoor teams van enkele vogelaars in te zetten die gezamenlijk (op bepaalde dagen) een blok afwerken. Door deze aanpak hoeft je minder tijd te besteden aan het onderzoek omdat de te tellen km-hokken worden verdeeld over verschillende tellers. De aanpak met brigades willen we vanaf de wintertelling december 2013 op gaan starten. Liefhebbers hiervoor kunnen zich hiervoor nu al aan melden zodat dat we in overleg teams samen kunnen stellen en blokken selecteren.

U kunt contact opnemen per mail met de coördinatoren via ADCDrenthe@sovon.nl. Wilt u rechtstreeks contact dan kan dat via:

Bert Dijkstra: 0592-310214,
e_dykstra@hetnet.nl;
 Arend van Dijk: 0521-351057
arend.vandijk@sovon.nl;
 Henk Jan Ottens: 06-505 066 78,
henkjan.ottens@grauwekiekendief.nl.

Bert Dijkstra, Arend van Dijk en Henk Jan Ottens

GANZEN- EN ZWANENTELLING SEIZOEN 2012/2013

De Ganzen- en Zwanentellingen zijn weer gestart voor het seizoen 2012/2013. Voor een aantal gebieden – w.o. belangrijke ganzengebieden - worden dringend tellers gezocht. Dit betreft de volgende monitoringsgebieden:

Fochteloërveen Oost (DR1410)
Bankenbosch (deel Fochteloërveen DR 1420)
Lhederzand (Dwingelerveld DR 3350)

Daarnaast worden tellers gezocht voor:

Hijkerveld (Diependal DR 2240)
Geeuwenbrug (DR 3320)

Voor meer informatie en locaties zie de site van SOVON. Belangstelling? Vragen? Neem dan contact op met de coördinator Jaap Ruiter (0591 382070, jaap-ruiter@planet.nl).

Als je een gebied voor je rekening wilt nemen, kun je dat digitaal regelen via de site van SOVON.

Jaap Ruiter
Coördinator Ganzen- en Zwanentelling

KLAUWIENEN IN DRENHTE

Vogelbescherming Nederland en SOVON-Vogelonderzoek Nederland hebben 2012 uitgeroepen tot 'Jaar van de Klauwieren'.

In de winter van 2012/2013 werden er landelijk 513 Klapeksters geteld. Na aftrek van dubbeltellingen zal het aantal rond de 450 uitkomen. Sinds 2002 broedt deze vogel niet meer in ons land. Met de ontginning van de heidevelden is het echte grote biotoop voor de Klapekster verdwenen. Kennis over het leefgebied van deze soort is daardoor beperkt. Reden voor de Stichting Bargerveen om hier onderzoek naar te doen. Weten hoe hoogvenen en heidevelden ingericht moeten zijn, biedt nieuwe kansen voor klauwieren. De aanwezigheid van klauwieren zegt veel over de kwaliteit van een gebied. Zijn ze duurzaam aanwezig, dan zullen ze in hun kielzog ook meer andere soorten meetrekken.

Klapekster bij Emmen. (Foto Frits Kruizinga)

Eenzaam zit de Klapekster op de top van een berkje in het Lentsche Veer en wacht op prooi. Altijd op de top van een berkje. Vanaf die positie zien zijn scherpe ogen elke beweging in de heide en tussen de pollen pijpenstro. Een muis, een kever, misschien een winterkoning. Zijn klauwen zijn vlijmscherp. Hij kan vrij grote prooien aan, al meet hij slechts 24 centimeter. Zijn naar verhouding lange haaksnavel doet denken aan de snavel van een roofvogel. Stoor je hem niet, dan zit hij urenlang op zijn uitkijkpost. Door de kijker zie je een overwegend grijze vogel met zwarte staart, zwarte vleugeleinden en een zwart masker over de ogen. Ik betrapte hem 14 december 2011 aan de rand van het Lentsche Veer. Jammer, hij had me al gezien voordat ik de camera in stelling kon brengen. Hij vloog over de vlakte naar het Hullenzand. Daarmee liet hij zien dat hij ruimte nodig heeft. Klapeksters verplaatsen zich over afstanden van vaak een kilometer. In de winter is er minder voedsel. Ze zoeken grote oppervlakken heide af en wachten. Soms denk ik dat ze de schaapskudde in de gaten houden. Waar mest ligt, kunnen kevers zijn of andere prooidieren. In de berijpte heide van 15 januari zat hij middenin het Lentsche Veer. Weer op de top van een berkje. Een dag eerder had ik de Boerenveensche Plassen en het Nuilerveld afgezocht, maar geen klapekster gevonden. Dat zegt niet alles. Ze kunnen er nu best wel zijn. Dat ze deze maand nog in ons land worden gezien, bewijst dat ze de hele winter voldoende prooi hebben weten te bemachtigen. Ze trekken naar het noorden om daar te broeden. Onze heidevelden zijn te klein geworden voor deze prachtige klauwier.

Maar dat er sinds enkele jaren weer een paartje Gráuwe Klauwieren in het Lentsche Veen broedt, geeft enige hoop op de terugkeer van de Klapekster als Drentse broedvogel.

Lugubere vondst

Ook als klauwieren voldoende prooien kunnen bemachtigen, blijven ze jagen. De prooien die dan worden geslagen, eten ze niet op maar prikken die aan prikkeldraad of de doornen van een braamstruik. Zo hebben ze een voorraad voor slechte tijden. De opgeprikte prooien kunnen nog leven. In het vroege voorjaar van 2010 liep ik langs de westrand van het Lentsche Veen en zag iets hangen aan het prikkeldraad dat langs het weiland van het Drijberseveld loopt. Het bleek een vleermuis te zijn, dat wil zeggen huid en botten van een vleermuis. Vermoedelijk had het skelet daar de hele strenge winter gehangen.

Skelet en huid van een vleermuis

Onmiddellijk begin je een verhaal achter een dergelijke vondst te maken. In de vroege ochtend of aan het begin van de avond van een zonnige herfst dag in 2009 is het een Grauwe Klauwier of een Klapekster gelukt een vleermuis te vangen. Hij heeft het dier aan het prikkeldraad gehangen.

Of is het anders gegaan. Een van de Grauwe Klauwieren heeft een loopkever of mestkever in de heide gevangen en aan het prikkeldraad geprikt. Het dier leefde nog. In de avondschemering heeft een vleermuis, die langs de bosrand op jacht was, de kever gelokaliseerd en is er op afgevlogen. Met één vlerk is hij in het prikkeldraad blijven hangen en kon niet meer loskomen.

SOVON laat in een nieuwsbrief een foto zien van een Klapekster die een braakbal uitspuwt.

In braakballen van Klapeksters zijn schilden van kevers gevonden, muizenhaar en -botjes, vogelveren en -botjes, maar mij is niet bekend dat er ooit vleermuisbotjes in deze braakballen zijn gevonden. Ondenkbaar is dat echter niet. Wat me overigens opviel aan het skelet van de vleermuis, waren de hagelwitte scherpe roofdiertandjes.

Jachtvogel valkeniers

Om aan nieuwe slechtvalken en haviken te komen, gebruikten vroegere valkeniers een klapekster. De laatste beroepsvalkenier van Nederland, Adriaan Mollen uit Valkenswaard, ving zelf zijn roofvogels voor het 'vlieghe metten voghele'. Hij was in 1816 geboren, maar zijn sterfjaar is niet bekend. Overal in Europa gebruikten valkeniers klapeksters om roofvogels te vangen voor het vliegbedrijf. Dat ging als volgt. Op een grote stille heide bouwde de valkenier een plaggenhut half in de grond. Op enige afstand van deze zogeheten tobhut richtte hij drie palen op, de tobroeden. Op de eerste paal plaatste hij een houten valk, de dove. Met een lijntje kon hij de dove laten bewegen. Op de tweede paal zette hij een tamme valk, de zege, samen met een bosje veren. De derde roede was voor een tamme lokduif. Verderop spande hij een klapnet en zette hier een hokje neer met nog een tamme duif. Vlakbij het vangnet stond een hutje met een Klapekster aan een touwtje. Vermoedelijk komt de naam Klapekster van het feit dat de vogel bij het klapnet werd geplaatst. Een Klapekster wordt tot op heden beschouwd als de vogel met de scherpste ogen. Als een naderende roofvogel slechts een stip aan de horizon was, zag de Klapekster hem al. Bij het zien van een roofvogel sloeg de Klapekster alarm en vluchtte in zijn hutje. De valkenier kon aan het gedrag van de Klapekster zien of het ging om een Slechtvalk of een Havik. De valkenier trok aan de lijn van de eerste paal waardoor de houten valk bewoog. Men zei: 'Hij tobt (beweegt) de dove.' De roofvogel kwam nieuwsgierig naderbij, waarna de valkenier de tamme valk en het bosje veren omhoog trok. Het leek of deze valk een prooi had, waardoor de naderende roofvogel nog nieuwsgieriger werd. Dan trok de valkenier aan de lijn van de tamme duif, waardoor deze ging fladderen. De duif verdween in de dichte begroeiing van de heide. Maar op dat moment trok de valkenier de tweede tamme duif uit zijn hokje. De wilde valk of Havik stortte zich op deze duif, waarna de valkenier het net dichtklapte. In de weken daarna volgde de lange weg van het africhten met de loer

(treinen) van de wilde vogel om hem klaar te maken voor de jacht.

Intensief onderzoek

De Klapekster was zo belangrijk voor valkeniers, dat hij in de Vogelwet-1936 als jachtvogel werd aangemerkt. Valkeniers mochten de vogel vangen om hem in te zetten voor het vangen van wilde Slechtvalken en Haviken. Het vangen van Klapeksters gebeurt nu op wetenschappelijke basis. In de Engbertsdijkvenen bij Vroomshoop heeft een speciaal team sinds de winter van 2002-2003 dertien Klapekster gevangen, gemeten en geringd. Dat is niet veel, maar het valt niet mee deze vogel te vangen en hun aantal wisselt per winter. Het vangen en ringen is slechts een deel van het totale onderzoek dat in het 'Jaar van de Klauwieren' wordt uitgevoerd. Stichting Bargerveen is de motor achter de onderzoeken. In 2012 en daarna hoopt men op terugmeldingen van geringde Klapeksters. De broedbiotopen van Grauwe Klauwieren worden in 2012 intensiever onderzocht. Men wil weten welke eisen klauwieren stellen aan hun leefomgeving. Nu al oppert Stichting Bargerveen dat de aanwezigheid van schapen en koeien in heide- en veengebieden wel eens van doorslaggevende betekenis kan zijn voor het voortbestaan van klauwieren. Mest van deze dieren trekt mestkevers aan. Het gaat zowel om de gewone mestkever als om de voorjaarsmestkever en de driedoornige mestkevers.

Driedoornige mestkever, prooi voor klauwieren.

Verder tref je op heidevelden de gewone loopkever, de zandloopkever en diverse soorten aaskevers aan. In niet te natte jaren zijn er veel muizen. Grootste concurrent van klauwieren is de torenvalk. Een nest van vijf jonge Torenvalken verslindt, samen met de

oudervogels, grote aantallen muizen, kevers en wormen. In het Barger- en Fochteloërveen azen Klapeksters en Grauwe Klauwieren ook op levendbarende hagedissen.

Grauwe klauwier in het Lentsche Veen.

De Grauwe Klauwier broedt in beide veengebieden en sinds enkele jaren in de kleine heidevelden van Lentsche Veen en Hullenzand. Nou de Klapekster nog, want deze fraaie klauwier heeft in ons land tot 2002 gebroed. Door biotoopverbetering kan hij als broedvogel terugkeren.

Hero Moorlag

Klapeksters in de winter van 2011/2012

Inleiding

Met ongeveer een kwart van de Nederlandse overwinteraars is de Klapekster een echte Drentse soort te noemen. Overwinterende Klapeksters kunnen jarenlang op min of meer dezelfde plek opduiken en zijn daar dan ook betrekkelijk eenvoudig op te sporen. Een gemiddelde vogelaar weet zo 1 of 2 vogels in de buurt te vinden. De soort weet echter ook goed nieuwe locaties te benutten, waar ze gemakkelijk te missen zijn of zelfs niet worden opgemerkt. De WAD besteedt nu al bijna tien jaar lang extra aandacht aan de Klapekster. De jaarlijks terugkerende vraag: "Hoeveel zaten er deze winter", zullen we dit keer beantwoorden voor het seizoen 2011/2012.

Aanpak

Het totaaloverzicht is zoals ieder jaar vrijwel geheel gebaseerd op losse meldingen van Klapeksters. Mede dankzij de landelijke

aandacht en hopelijk ook onze oproepen in voorgaande WAD-nieuwsbrieven, worden waarnemingen vrij consequent doorgegeven. Om enige sturing te geven zijn daarnaast twee (landelijke) tellingen georganiseerd. De eerste telling werd in het weekend van 17/18 december 2011 georganiseerd, de tweede telling viel in het weekend van 14/15 januari 2012. De meerderheid van de in ons overzicht verwerkte waarnemingen zijn afkomstig van de waarnemingenrubriek van waarneming.nl. Niet onbelangrijk is echter het aandeel dat rechtstreeks via de waarnemers wordt aangeleverd (telefonisch, e-mail of post). Dit betreft vaak waarnemingen van vogels op 'ongebruikelijke plekken'.

Winterterritoria zijn toegekend aan vogels die gedurende meerdere maanden (minimaal 2) zijn waargenomen. Daarvan dient tenminste één waarneming in de periode december en januari te liggen. Waarnemingen van vogels met een onderlinge afstand van minder dan 2 kilometer zijn vaak bij elkaar geclusterd hebben tot 1 winterterritorium.

Weersomstandigheden

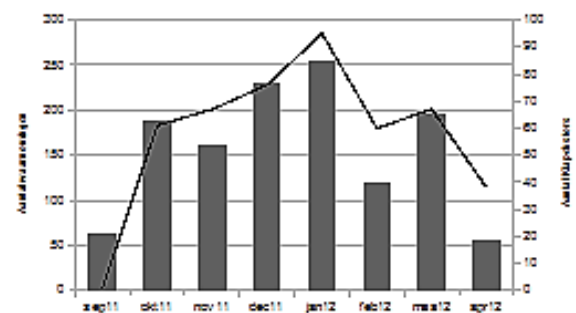
De winter van 2011/2012 was een zachte winter met relatief veel neerslag. December was zeer zacht en staat bij de KNMI landelijk te boek als op vier na warmste decembermaand sinds 1901 (www.knmi.nl). Ook januari verliep aanvankelijk zeer zacht. Vanaf eind januari hadden we te maken met een opmerkelijke koudegolf, waarin weer eens op natuurijs geschaatst kon worden. Het samenkomen van de Elfstedencommissie illustreert dat de winter flink heeft toegeslagen, maar op 8 februari werd bekend gemaakt dat de tocht der tochten geen doorgang kon vinden. Op 12 februari viel de dooi in en was het definitief afgelopen met de winterse omstandigheden. In de periode van 4 februari tot en met 13 februari was sprake van een sneeuwdek van enkele centimeters.

Resultaten

In totaal zijn 1502 waarnemingen binnen gekomen, waarvan 192 0-waarnemingen. De overige waarnemingen betreffen in de meeste gevallen (n=1275) 1 exemplaar. Er zijn 24 waarnemingen van 2 vogels, 5 waarnemingen van 3 vogels, 4 waarnemingen van 5 vogels, 2 waarnemingen van 9 vogels en 1 waarneming van 10 vogels verwerkt. Waarnemingen waarin melding wordt gemaakt van drie of meer Klapeksters betreffen vrijwel altijd gebiedstellingen.

Aankomst en vertrek

De eerste waarnemingen van het seizoen waren zeer vroeg. Vanaf augustus pleisterde er al een Klapekster op het Fochteloërveen. Deze vogel had relatief veel wit op de vleugels en werd gedetermineerd als Taigaklapekster (homeyeri: ondersoort uit ZO-Europa en West-Siberie). Wanneer deze vogel buiten beschouwing wordt gelaten werd op 29 september de eerste echte Klapekster gemeld in de Gasterse Duinen. Vanaf de eerste helft van oktober wordt de soort in een toenemend aantal gebieden waargenomen. De laatste waarneming is gedaan op 17 april op het Molenveld bij Exloo. Tussen aankomst en vertrek ligt een piek van waarnemingen en aantal waargenomen Klapeksters halverwege de winter (figuur 1). De dip in aantal waarnemingen en aantal Klapeksters in februari heeft mogelijk te maken met ijspret.

Figuur 1. Verdeling van het aantal waarnemingen (staafjes, linkeras) en exemplaren (lijn, rechteras) per maand in de winter van 2011/12.

Aantallen en verspreiding

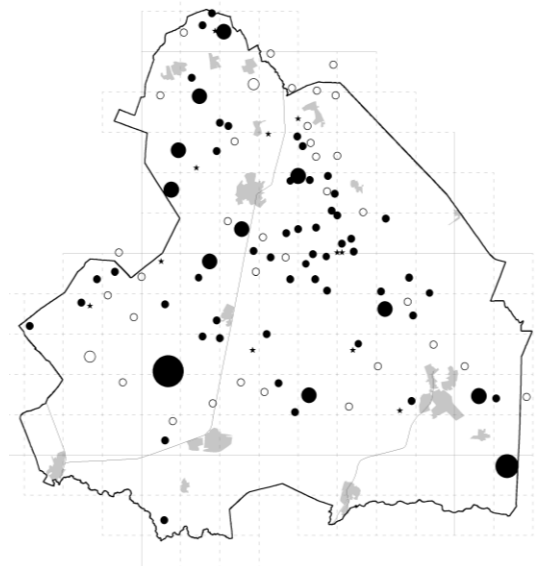
In de winter van 2011/12 is een recordaantal overwinterende Klapeksters vastgesteld. Het gaat in totaal om 97-103 winterterritoria (de 11 gebieden waar eenmalig een Klapekster is waargenomen in de maanden december en januari zijn niet meegerekend). Dit betekent een evenaring of een lichte overstijging van de topwinter 2007/08, toen (met iets andere criteria) 94 winterterritoria werden gevonden. Het vastgestelde aantal is bijna een verdubbeling van het aantal zoals dat tijdens de voorgaande winter (2010/11: 53 territoria) is vastgesteld. Deze enorme toename is voor het grootste deel te verklaren door de veel ruimere verspreiding dan voorgaande seizoenen. Met name in het centrale deel van de provincie is een grote concentratie winterterritoria aanwezig (figuur 1). Winterterritoria liggen hier niet zelden op korte afstand van elkaar. Afstanden van minder dan 1 kilometer zijn geen uitzondering.

GEBIED	BIOTOOP	aanwezigheid		
		#<dec	#terr.	#>jan
Aekingerzand / Drentse Broek	heide	1	0	1
Amerbrugje en De Holten	beekdal	0	1	1
Anderensche Diep	beekdal	1	1	1
Ankehaarsveld	boomaanplant	0	1	1
Anloerdiepje	beekdal	1	0	1
Ballooersch	extensief grasland	1	1	0
Ballooerveld	heide/beekdal	2	3	4
Barger Compascuum	natuurontwikkeling	0	0	1
Bargerveen	heide	9	6	4
Berkenrode	hoogveen	1	1	0
Boerenveense Plassen	heide	0	0	1
Bollenveen Zeijen	cultuurland	0	0	1
Broeklanden Langelo	grasland	1	2	1
De Blinkerd	beekdal	0	0	1
De Bolmert	moeras	1	1-2	1
De Fleders/Huis ter Heide	bloemenweide	0	(1)	0
De Haar	beekdal/boomaanplant	1	2	2
De Klencke	heide	1	0	0
De Mussels	moeras	1	1	0
De Tweelingen Schoonloo	heide	1	1	0
De Vossenbergr Wijster	heide	0	(1)	0
Delftlanden Emmen	braakakker/bouwtterrein	1	1	1
Doldersummerveld	heide	1	1	1
Drouwenerven	heide	1	1	1
Drouwenzand	heide	1	1	1
Dwingeloosche Heide en Kraloerheide	heide	8	10	6
Echternerveld / Gijsselterkoelen	heide	1	0	0
Eexterveld	grasland/heide	1	1	1
Emmerschans	cultuurland	0	0	1
Esmeer	heide/hogveen	1	1	1
Fochteloerven	heide/hogveen	4	4	3
Ganzenpoel Appelscha	heide	0	1	1
Gasseltveld	cultuurland	0	0	1
Gasterense Holt	bloemenweide	0	0	1
Gasterse Duinen	heide/grasland	1	1	1
Geelbroek	grasland	2	1-2	1
Grolloerven	heide	0	1	0
Groningen Airport Eelde	kaalslag	0	0	2
Groote Ermeresch	cultuurland	0	(1)	0
Groote Zand Hooghalen	heide	2	1	1
Halkenbroek	beekdal	0	0	1
Heidehof Anderen	boomaanplant	1	1	1
Heidenheim Vries	heide	0	(1)	0
Heuvingerzand/De Wijde Blik	heide	0	0	1
Hezensch Diever	cultuurland	0	0	1
Hijkerveld en Diependal	heide	3	2	2
Hingstveen	heide/veen	1	1	1
Holmers / Zwiggeterveld	heide/beekdal	2	1	2
Holtingerfeld en Uffelterven	heide	0	2-3	2
Hooge Stoepe	heide	0	1	1
Hooge Veld Exloo	boomaanplant	0	1	1
Hullenzand / Lentsche Veen	heide	1	1-2	1
Kamperesch Weerdinge	boomaanplant	1	0	0
Koelingsveld Doldersum	heide	1	1	0
Landgoed Kleuvenveen	boomaanplant	0	0	1
Landgoed Rheebruggen	cultuurland	0	0	1
Landgoed Terborgh	heide	2	0	0
Lange Veen Papenvoort	extensief grasland	0	1	1
Leggelderveld	heide	0	1	1
Leinwijk	moeras	1	0	0
Lieversche Diep	beekdal	0	1	1
Lunsbergen	boomaanplant	1	1	1
Mantingerzand	heide	1	1	0
Matsloot	moeras	1	1	1
Meeuwenplas Doldersum	heide	1	0	0
Meeuwenplas Smaalbroek	heide/hogveen	1	1	0
Meindersveen	heide	1	1	0
Mepper Hoollanden	beekdal	1	2	1
Molenveld Exloo	heide	1	1-2	1
Molenveld Oudemolen	heide/grasland	1	1	1
N381 Noord-Sleen	wegberm	0	0	1
Nijensleekerveld	heide	0	1	1
Noirderveld	heide	1	1	1
Noorderveld Odoorn	cultuurland	1	1	0
Noordsche Veld	heide	1	1	0
Oldenhaverveld	heide	1	1	1
Oosterbos	hoogveen	0	3	3
Peestermaden	grasland	1	1	1
Peizerdiep	beekdal	0	(1)	0
Peizermade	grasland	1	2	2
Plankensloot Midlaren	moeras	0	0	1
Prinsenbos	heide	1	0	1
Rolderdiep/Scheebroekerloopje	beekdal	1	1	1
Rolderveld	heide	0	1	1
Saksveld / Eeserveld	heide/boomaanplant	1	1	0
Schapenpark Odoorn	heide	2	2	1
Scharreveld	heide	1	1	0
Schippborgsche Diep	beekdal	1	0	0
Sleernerzand	heide	0	1	0
Strengen Borger	boomaanplant	0	(1)	0
Strengen Borger	heide	0	(1)	0
Tempelstukken	grasland	1	2	1
Ter Horsterzand	heide	1	1	1
Tussenwater Zuidlaren	moeras	0	0	1
Veenhuizermade/Wapserveld	extensief grasland	0	(1)	0
Warme Bossen Schoonloo	boomaanplant	0	1	0
Westerhoek Grolloo	boomaanplant	0	1	1
Westerlanden Midlaren	extensief grasland	0	0	1
Westersche Veld van Rolde	heide	0	1	1
Witterveld	heide	1	1-2	1
Woldeelen Haren	extensief grasland	0	0	1
Wolffenberg Hoogersmilde	cultuurland	0	(1)	0
Zegsloofje	beekdal	0	(1)	0
Zoersche Landen	moeras	0	1	0
Zuid Hijkkerzand	heide	0	1	0
Zuursche Duinen Steenberg	cultuurland	0	0	1
Zwarte Water/Elpenmeer	heide	1	1	0
Zweelooerveld	boomaanplant	0	(1)	0
TOTALEN		85	97-103	92

Tabel 1. Overzicht van gebieden met winterterritoria van Klapeksters.

In de lijst zijn eveneens de gebieden opgenomen waar de soort tijdelijk heeft gepleisterd (voor dec en/of na januari). In de gebieden aangegeven met (1) is eenmalig in de periode december/januari een Klapekster waargenomen. Deze Klapeksters zijn niet meegenomen in het totaal aantal winterterritoria.

Ook in de kop van Drenthe, waar lang niet iedere winter Klapeksters verblijven, werden op diverse locaties Klapeksters gemeld. De natuurontwikkelingsprojecten rondom het Leekstermeer zorgen klaarblijkelijk voor gunstige omstandigheden voor overwinterende Klapeksters. Een opmerkelijke aantal winterterritoria is vastgesteld in het Dwingelderveld. Tellingen van Joop Kleine (en anderen) voor december en januari leverden respectievelijk 9 en 10 verschillende vogels op met onderlinge afstand van soms slechts 200 meter. Ook in andere vaste kerngebieden lag het aantal winterterritoria geregeld hoger dan in voorgaande seizoenen. Opvallend is nog steeds het vrijwel ontbreken van Klapeksters in de zuidelijke randzone van de provincie (strook tussen Hoogeveen-Coevorden-Emmen). Zijn hier echt geen geschikte gebieden aanwezig?

Figuur 2. Winterterritoria van de Klapekster in Drenthe in de winter 2011/12 (stippen van klein naar groot 1, 2, 3, tot maximaal 10 exx.).

De sterretjes geven de gebieden aan waar eenmalig een Klapekster in de maanden december en januari is waargenomen. De open stippen geven de gebieden aan waar de Klapekster voor december of na januari is waargenomen.

Tijdens de trek, die vooral tot uitdrukking komt in de maanden oktober en november en in de

maanden maart en april, werden Klapeksters in diverse gebieden gemeld waar ze halverwege de winter niet zijn waargenomen. Deze gebieden liggen verspreid over de hele provincie. Een groot deel van de doortrek vindt daarnaast plaats in de gebieden waar winterterritoria zijn vastgesteld. Tijdens de trek is een enkele keer melding gemaakt van een aantal Klapeksters bij elkaar. Op 15 oktober 2011 zaten in het Bargerveen 3 Klapeksters in dezelfde boom! Op 12 november werd in het Bargerveen wederom melding gemaakt van 3 vogels die op korte afstand van elkaar zaten.

Biotoop

Klapeksters zijn in allerlei halfopen gebieden waargenomen. Verreweg de meeste winterterritoria (ongeveer de helft) zijn gevonden in heideterreinen. Andere favoriete biotopen waar Klapeksters werden gemeld zijn extensieve graslanden (waaronder beekdalen) en kleinschalige cultuurlandschappen met verspreid aanwezige opslag, jonge boom-aanplant en hoogveengebieden. Pleisterende Klapeksters zijn daarnaast aangetroffen in ondermeer overhoekjes, ruige perceelranden, wegbermen en kapvlaktes. Een enkele keer werd een Klapekster in de achtertuin (tot op de voedertafel!) gemeld. Het behoeft geen nadere toelichting dat deze mensen op een prachtlocatie wonen. Bij 6 waarnemingen wordt melding gemaakt van een pasgevangen prooi: 4 maal muis, 1 maal kikker en 1 maal onbekend).

Waarnemers

Jannes Aalders, Fred van Aalst, Maarten van der Aart, Lieuwe Anema, Gerrit Assink, Richard Baas, Bart Bakker, Tonny Bakker, Bertus Bats, Jeroen Bekker, Arnoud van den Berg, Emiel Bernardus, Simon Bijl, Roelof Blaauw, Erik Bloeming, Wim van Boekel, Eelco den Boer, Wouter Bol, Greet Boomhouwer, Sjoerd Boonstra, Alwin Borhem, Rob Borst, Frits van den Bos, Maricee Ten Bosch, Willem Bosma, Martijn Bot, Sander Bot, Jos Bredek, Lazar Brinkhuizen, Kiena Brouwer, Bernd-Jan Buisink, Lidwien Chorus, Bertha Compagner, Hans Dekker, Jan Dekker, Arend van Dijk, Feike van Dijken, Koen van Dijken, Jan Dijk, L. van Dijk, Erik Dijkstra, Henk Dikkema, Rinus Dillerop, Kees Doesburg, Jan Dokter, Pieter Doorn, Co Doorns, Dick van Dorp, Lex Duif, Guus van Duin, Enno Ebels, Ewouth Ebink, Joop van Eerbeek, Michiel Elderenbosch, Arend Ellens, Daan Ensing, Jacques Erens, Arjan Esschendam, Jaap Euving, Andre-Willem

Faber, Thijs Fijen, Anko Fokkens, Willem-Jan Fontijn, Martin Fousert, Bart Franken, Johan Funke, Gertjan de Gelder, Leendert de Gelder, Gerrit Jan Georg, Riccardo van Gerrevink, Teun de Geus, Jan van Ginkel, Andre Goedhart, Arjen Goutbeek, Harald de Graaff, Jan Willem Griffioen, Dick Groenendijk, Jaap Groenhof, Hans Grotenhuis, Jan Grotenhuis, Piet Gruijters, Gerben ter Haar, Nick van der Ham, Stefan Handgraaf, Reint Harkink, Jan Harms, Bert Hartog, Karen Hartog, Chris Heideveld, Berry en Els Heijman, Reinier Heijs, Derk van der Helden, Andre van Hengstum, Dirk Hiemstra, Remco Hiemstra, Jos Hoekserwever, H. Hof, Hans Hof, Lenze Hofstee, Bob Hogeveen, Ron van Holten, Erwin Hooge, Folkert Jan Hoogstra, Bert Hooijer, Martijn Horsten, Hendrik Jan Huiskes, Rudie Huiting, Simon Huizenga, Alwin Hut, Han Jacobs, Nienke Jager, Jan en Mariet, Toke Jansen-Debets, Wouter Jansen, Toy Janssen, Arjan de Jong, Gejo de Jong, Jan de Jong, Harm Jongstra, Marnix Jonker, Jacob Jorritsma, Pim Julsing, Danny Katerberg, Ingrid van Keppel, Hessel Kleine, Joop Kleine, Alex van der Kloet, Johan Klok, Corneille Kneepkens, KNNV VWG Assen, Tjarda de Koe, Ben Koks, Willem Kolvoort, Roland Kooij, Ben Kool, Lidwien Koolschijn, Mark Koopmans, Sjors de Kort, Matthias Koster, Joop Kramer, Ruud Kreetz, Frank Kroeze, Nico de Kroon, Guido Lafeber, Sander Lagerveld, Aart Lagerwerf, Wim Laning, Connie Leijdekker-Linthorst, Wil Leurs, Jaap Liefing, Chris Lindhout, Jan Lok, Martijn Los, Alwin van Lubeck, Kees Luijkx, Siep Luinenburg, Marc Maas, Kathelijn de Maeijer, Jan Mansier, Dirk Marissen, F. en M. Martens, Peter van Meerendonk, Guido Meeuwissen, Herman Meijer, Wieger Meijer, Ronald Messemaker, A.H. Van der Meulen, M.J. Middeljans, Robert Middelveld, Jan Miske, Dina Moes, Barbara Mol, Hero Moorlag, Gerard Mulder, Peter Harry Mulder, Tseard Mulder, Gerrit Nijboer, Chris de Nooijer, Gertjan van Noord, Kees Noyens, Ronald Nuiver, Harry Offringa, Hans Olk, Simon Olk, Fred Olk, Martin Olthoff, Jeroen Onrust, Tim Oortwijn, L. van Oossanen, Ton Oosterbaan, Jidske Oosterkamp, Bert Oving, Ernstjan Penninkhof, Erik Pomp, Joaquim Pontes, Michiel Poortman, Jacob Poortstra, R. Popken, Aaldrik Pot, Rene Reijntjes, Lambert Reinds, Hiddo Reinstra, Sieds Rienks, W.F. Van de Rijt, Eric Roeland, Nico Rommes, Eric van Roon, Dirk Roorda, W. Roosen, Jan Roukema, Jaap Ruiten, Willem de Ruiten, Jannes Santing, Harm Schadenberg, Leon

Schellingerhout, Karel Schipper, Ton Schoenmaker, Harma Scholten, Koert Scholten, Dick Schoppers, Thom Schroot, Henk Schut, Sjoerd Sipma, Willy Sjaarda, Rene Smid, John Smit, Ralph Smits, Kees van Son, Aart van der Spoel, Harold Steendam, Willem Steenge, Marchel Stienstra, Hans van Stijn, Leo Stockmann, Jan Stok, Rene Stout, Gert-Jan Swalving, Martijn van Swieten, Christiaan Teule, Roel Tichelaar, Henri Timmer, Arnold Top, Richard Ubels, Cees Veenema, Wob Veenhoven, Berend Veenstra, Marco van der Velde, Adri Velthuisen, Joop Verburg, Sjuul Verhaegh, Paul Verhagen, Martijn Versluijs, Aart Vink, Frits Vink, T.W. van der Vis, Stefan Visscher, Gerard Visser, Vogelwerkgroep Bargerveen, Joost Vogelzang, Nico Vogelzang, Dirk Vogt, Benny Voorn, Jan Vriend, Erik de Vries, Guus de Vries, J.S.M de Vries, Jos de Vries, Mark de Vries, Otto de Vries, Yzaak de Vries, Hans de Waard, David Uit de Weerd, Edwin de Weerd, Jos Welbedacht, Lieuwe van Welie, Jorg Wermes, Piet Wever, Sjoerd van Wierst, Sabina Wilpstra, Willem Wind, Bert Winters, Jan Winters, Bob Woets, Hans Wolters, Erik Wouda, Steven Wytema, K. van Zegeren, Hessel Zoer, Marco Zomer, Pia Zomer, Piet Zuidhof en Liesbeth Zwaal.

Euwe Dijk en Ben Hoentjen (provincie Drenthe) bedanken we voor het maken van het verspreidingskaartje op basis waarvan we de territoria konden samenstellen.

Oproep

Geef je waarnemingen van Klapeksters ook het komende winterseizoen weer zo veel mogelijk door via de bekende kanalen (www.waarneming.nl of rechtstreeks aan ons). Daarbij willen we vooral de waarnemers in het zuiden van de provincie aansporen om om zoek te gaan naar Klapeksters.

Harold Steendam en Hans Olk

Fenologie 2012

Hieronder een overzicht van de eerste meldingen van terugkerende zomergasten in 2012. Met dank aan de waarnemers die de moeite hebben genomen om hun waarnemingen bij te houden en door te geven.

Harold Steendam

GEBIED	BIOTOOP	Aanwezigheid		
		#<dec	#terr.	#>jan
Aekingersand / Drentse Broek	Heide	1	0	1
Amerbrugje en De Holten	Beekdal	0	1	1
Anderensche Diep	Beekdal	1	1	1
Ankehaarsveld	Boomaanplant	0	1	1
Anlooerdiepje	Beekdal	1	0	1
Ballooeresch	extensief grasland	1	1	0
Ballooerveld	heide/beekdal	2	3	4
Barger Compascuum	natuurontwikkeling	0	0	1
Bargerveen	Heide	9	6	4
Berkenrode	Hoogveen	1	1	0
Boerenveensche Plassen	Heide	0	0	1
Bollenveen Zeijen	Cultuurland	0	0	1
Broeklanden Langelo	Grasland	1	2	1
De Blinkerd	Beekdal	0	0	1
De Bolmert	Moeras	1	1-2	1
De Fledders/Huis ter Heide	Bloemenweide	0	(1)	0
De Haar	beekdal/boomaanplant	1	2	2
De Kléncke	Heide	1	0	0
De Mussels	Moeras	1	1	0
De Tweelingen Schoonloo	Heide	1	1	0
De Vossenbergh Wijster	Heide	0	(1)	0
Delftlanden Emmen	braakakker/bouwterrein	1	1	1
Doldersummerveld	Heide	1	1	1

Drouwenerveen	Heide	1	1	1
Drouwenezand	Heide	1	1	1
Dwingeloosche Heide en Kraloerheide	Heide	8	10	6
Echternerveld / Gijsselterkoelen	Heide	1	0	0
Eexterveld	grasland/heide	1	1	1
Emmerschans	Cultuurland	0	0	1
Esmeer	heide/hogveen	1	1	1
Fochteloerveen	heide/hogveen	4	4	3
Ganzenpoel Appelscha	Heide	0	1	1
Gasselerveld	Cultuurland	0	0	1
Gasterense Holt	bloemenweide	0	0	1
Gasterse Duinen	heide/grasland	1	1	1
Geelbroek	grasland	2	1-2	1
Grolloerveen	heide	0	1	0
Groningen Airport Eelde	kaalslag	0	0	2
Groote Ermeresch	cultuurland	0	(1)	0
Groote Zand Hooghalen	heide	2	1	1
Halkenbroek	beekdal	0	0	1
Heidehof Anderen	boomaanplant	1	1	1
Heidenheim Vries	heide	0	(1)	0
Heuvingerzand/De Wijde Blik	heide	0	0	1
Hezenesch Diever	cultuurland	0	0	1
Hijkerveld en Diependal	heide	3	2	2
Hingstveen	heide/veen	1	1	1
Holmers / Zwiggelerveld	heide/beekdal	2	1	2
Holtingerveld en Uffelterveen	heide	0	2-3	2
Hooge Stoep	heide	0	1	1
Hooge Veld Exloo	boomaanplant	0	1	1
Hullenzand / Lentsche Veen	heide	1	1-2	1
Kamperesch Weerdinge	boomaanplant	1	0	0
Koelingsveld Doldersum	heide	1	1	0
Landgoed Kleuvenveen	boomaanplant	0	0	1
Landgoed Rheebruggen	cultuurland	0	0	1
Landgoed Terborgh	heide	2	0	0
Lange Veen Papenvoort	extensief grasland	0	1	1
Leggelderveld	heide	0	1	1
Leinwijk	moeras	1	0	0
Lieversche Diep	beekdal	0	1	1
Lunsbergen	boomaanplant	1	1	1
Mantingerzand	heide	1	1	0
Matsloot	moeras	1	1	1
Meeuwenplas Doldersum	heide	1	0	0
Meeuwenplas Smalbroek	heide/hogveen	1	1	0
Meindersveen	heide	1	1	0
Mepper Hooilanden	beekdal	1	2	1
Molenveld Exloo	heide	1	1-2	1
Molenveld Oudemolen	heide/grasland	1	1	1
N381 Noord-Sleen	wegberm	0	0	1
Nijensleekerveld	heide	0	1	1
Nolderveld	heide	1	1	1
Noorderveld Odoorn	cultuurland	1	1	0
Noordsche Veld	heide	1	1	0

Oldenhaverveld	heide	1	1	1
Oosterbos	hoogveen	0	3	3
Peestermaden	grasland	1	1	1
Peizerdiep	beekdal	0	(1)	0
Peizermade	grasland	1	2	2
Plankensloot Midlaren	moeras	0	0	1
Prinsbos	heide	1	0	1
Rolderdiep/Scheebroekerloopje	beekdal	1	1	1
Rolderveld	heide	0	1	1
Saksveld / Eeserveld	heide/boomaanplant	1	1	0
Schappenpark Odoorn	heide	2	2	1
Scharreveld	heide	1	1	0
Schipborgsche Diep	beekdal	1	0	0
Sleenerzand	heide	0	1	0
Strengen Borger	boomaanplant	0	(1)	0
Strengen Borger	heide	0	(1)	0
Tempelstukken	grasland	1	2	1
Ter Horsterzand	heide	1	1	0
Tussenwater Zuidlaren	moeras	0	0	1
Veenhuizermade/Wapserveld	extensief grasland	0	(1)	0
Warme Bossen Schoonloo	boomaanplant	0	1	0
Westerhoek Grolloo	boomaanplant	0	1	1
Westerlanden Midlaren	extensief grasland	0	0	1
Westersche Veld van Rolde	heide	0	1	1
Witterveld	heide	1	1-2	1
Woldeelen Haren	extensief grasland	0	0	1
Wolfenberg Hoogersmilde	cultuurland	0	(1)	0
Zeegserloopje	beekdal	0	(1)	0
Zoersche Landen	moeras	0	1	0
Zuid Hijkerzand	heide	0	1	0
Zuursche Duinen Steenberg	cultuurland	0	0	1
Zwarte Water/Elpenmeer	heide	1	1	0
Zweelooerveld	boomaanplant	0	(1)	0
	TOTALEN	85	97-103	92

Donatie 2012

Soms vragen donateurs of er geen acceptgiro kan worden verstuurd voor de jaarlijkse bijdrage. Dit werkt echter behoorlijk kostenverhogend en daarom doen we dat niet. De regel is dat iedere donateur in het begin van elk jaar de donatie overmaakt. Is er een betalingsachterstand dan wordt er bij de verzending van Drentse Vogels even een briefje bij gedaan met het verzoek zo snel mogelijk te betalen. Is er een grotere achterstand dan wordt geen Drentse Vogels

gestuurd, maar volgt er een aparte herinneringsbrief.

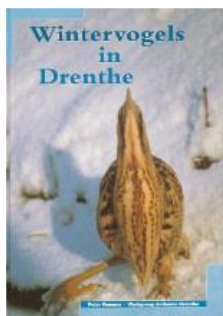
Bij deze verzoeken we ieder die de donatie 2012 nog niet heeft voldaan € 15 (voor organisaties € 30) over te maken op banknummer 3870292 ten name van Werkgroep Avifauna Drenthe te De Kiel. De afkorting WAD wordt niet door de bankcomputer herkend, dus graag voluit.

Jaap Ruiter
Penningmeester WAD

WAT IS DE WERKGROEP AVIFAUNA DRENTHE?

De Stichting **Werkgroep Avifauna Drenthe** is op 28 juni 1977 opgericht met als doel het organiseren en stimuleren van ornithologisch veldonderzoek voor wetenschappelijke doeleinden en ten dienste van vogel- en natuurbescherming, speciaal in de provincie Drenthe. Daarnaast is publicatie van de resultaten van het door de WAD georganiseerde en gestimuleerde onderzoek een belangrijke doelstelling en heeft de WAD de functie van SOVON-districtsraad op zich genomen.

In 1982 heeft de WAD, in samenwerking met de provincie Drenthe, het boek 'Vogels van Drenthe' uitgegeven. Met 'Broedvogels van de provincie Drenthe', in 1996, hebben WAD, SOVON en de provincie Drenthe opnieuw samengewerkt. 'Wintervogels in Drenthe', een boek over vijf jaar wintertellingen in januari (1995-1999), is de nieuwste uitgave van de WAD. Dit boek verscheen eind 2001.

De WAD biedt vogelaars de gelegenheid om in het periodiek 'Drentse Vogels' verslag te doen van hun onderzoek in Drenthe. In de loop van de jaren heeft dit blad bij vogelonderzoekers in binnen en buitenland een uitstekende reputatie opgebouwd. Iedereen die de WAD wil steunen kan dit in de eerste plaats doen door mee te werken aan de diverse vogelonderzoeken. Ook kan iedereen donateur worden voor € 12,00 per jaar (organisaties betalen € 24,00 per jaar). Donateurs ontvangen automatisch 'Drentse Vogels' na uitkomen en betaling van contributie. U kunt zich als donateur aanmelden door overmaking van het verschuldigde bedrag op bankrekening 3870292 t.n.v. Werkgroep Avifauna Drenthe te De Kiel onder vermelding van 'nieuwe donateur'. Graag gehele naam invullen (afkorting wordt niet herkend) en nieuwe donateurs ook graag adresgegevens vermelden.

BESTUURSLEDEN EN COÖRDINATOREN VAN DE

Bestuur:

Sjoerd Boonstra – voorzitter / WAD-website / Nieuwsbrief / lid Ledenraad SOVON
Grasbeemd 19, 9403 MH Assen (tel.: 0592 – 40 91 85; e-mail: s.boonstra@hccnet.nl)

Joop Kramer – secretaris / interne zaken / lid Ledenraad SOVON
Oosteinde 13, 9415 PA Hijken (tel.: 0593 – 52 52 42); e-mail: jmnr.hijken@planet.nl

Jaap Ruiter – penningmeester / coördinator ganzen- en zwanentelling
Kwekebosweg 2, 7849 TA De Kiel (tel.: 0591 – 38 20 70); e-mail: jaap-ruiter@planet.nl

Hans Olk – coördinator Drentse vogel van het jaar / coördinator klapekstertelling
Doevenkamp 32, 9401 MD Assen (tel.: 0592 – 31 53 63; e-mail: jc.olk@home.nl)

Eelke Schoppers – coördinator BSP-nb / beheer waarnemingenarchief
Entinge 21, 9472 XJ Zuidlaren (eelke.schoppers@planet.nl)

Harold Steendam - coördinator midwinter watervogeltelling / fenologie
Kerspel 10, 9468 GK Annen (tel.: 0592 – 27 38 45, e-mail: harold_steendam@hotmail.com)

Overige projectcoördinatoren / Eindredactie Drentse Vogels:

Remco Drewes – coördinator januaritelling en BMP-E
De Hilde 44, 9472 WG Zuidlaren (tel.: 050 – 311 23 82; e-mail: r.drewes@home.nl)

Bert Dijkstra – eindredacteur Drentse Vogels

Burg. Jollesstraat 11, 9401 LD Assen (tel.: 0592 – 31 02 14; e-mail: e_dykstra@hetnet.nl)